

Toimenpideoite TPA 55/2026 vp

Saku Nikkanen sd ym.

Toimenpideoite sosiaalisen median haittojen torjumisesta digilompakkoa hyödyntäen

Eduskunnalle

Suomeen on rakenteilla Digi- ja väestötietoviraston digitaalinen identiteetilompakko, jonka määrä valmistua vuoden 2026 loppuun mennessä. Lompakon tavoitteena on helpottaa ja turvata kansalaisten digitaalista asiointia sekä Suomessa että laajemmin Euroopan unionin alueella. Sen avulla voidaan tunnistautua vahvasti ja allekirjoittaa sähköisesti. Myöhemmin siihen voidaan koota erilaisia todistuksia aina henkilöllisyydestä ajokorttiin. Kyse on merkittävästä askeleesta kohti luotettavampaa digiyhteiskuntaa.

Samalla voisi avautua uusi mahdollisuus ratkaista yksi aikamme ongelmista, sosiaalisen median väärinkäytökset ja valeprofiilit. Sosiaalinen media on mullistanut viestinnän ja yhteiskunnallisen keskustelun. Se tarjoaa arvokkaita välineitä yhteydenpitoon, kaupankäyntiin ja osallisuuteen. Kääntöpuolena on kuitenkin ollut haittailmiöiden kasvu: verkkokiusaaminen, identiteettivarkaudet, valeuutiset ja järjestelmällinen vaikuttaminen. Erityisen ongelmallisia ovat valetilit, joiden turvin voidaan levittää tarkoituksella väärää tietoa, häiritä muita käyttäjiä tai toimia rikollisesti lähes riskittömästi.

Nykytilanne on ongelmallinen. Sosiaalisen median palveluissa tilin luominen on tehty niin helpoksi, ettei käyttäjältä useinkaan edellytetä minkäänlaista varmaa tunnistautumista. Tämä mahdollistaa sen, että yksi henkilö voi ylläpitää useita tilejä eri tarkoituksiin, myös erittäin haitallisin aikein. Lisäksi alaikäiset pääsevät palveluihin helposti ilman todellista valvontaa.

Esimerkiksi Saksan liittopäivävaalien alla helmikuussa 2025 sosiaalisessa mediassa havaittiin laajoja kampanjoita, joissa käytettiin kymmeniätuhansia bottitilejä (valetilejä). Näiden tavoitteena oli muokata erityisesti maahanmuuttoon ja vaaliteemoihin liittyviä mielipiteitä. Digitaalinen identiteetilompakko voisi tarjota tähän potentiaalisen ratkaisun. Vahva sähköinen tunnistautuminen, joka on jo lompakon keskeinen ominaisuus, voitaisiin kytkeä sosiaalisen median palveluiden käyttäjäprofileihin. Tällöin jokainen käyttäjä voitaisiin luotettavasti tunnistaa ainakin palveluntarjoajan tasolla ja näin voitaisiin rajoittaa profiilien määrää yhteen per henkilö per palvelu.

Tällainen muutos ei tarkoittaisi sitä, että käyttäjän koko henkilöllisyys olisi julkisesti näkyvissä. Päinvastoin digilompakon idea on juuri siinä, että käyttäjä itse hallitsee, mitä tietoja hän jakaa ja kenelle. Sosiaalisen median palvelu voisi siis tietää käyttäjän olevan oikea ja yksilöllinen henkilö ilman, että nimi tai muut henkilötiedot näkyvät muille käyttäjille.

Toimenpideoite TPA 55/2026 vp

Yksi tunnistettu profiili per käyttäjä -periaate voisi merkittävästi vähentää häirintää ja rikollisuutta verkossa. Kun anonyymiyden suoja ei voisi väärinkäyttää loputtomien tilien luomiseen, kynys väärinkäyttöön nousisi. Samalla viranomaisten mahdollisuudet puuttua rikoksiin paranisivat. Myös organisoitu vaikuttaminen, kuten niin sanotut trollitehtaat, vaikeutuisi olennaisesti.

Erityisen tärkeä vaikutus tällä olisi nuoriin. Lukuisat tutkimukset ja käytännön kokemukset osoittavat, että sosiaalinen media on lisännyt kiusaamista lasten ja nuorten keskuudessa. Valeprofiilit ovat usein keskeinen väline tässä, koska niiden avulla kiusaaja voi piiloutua vastuulta. Vahva tunnistautuminen ja selkeä käyttäjäidentiteetti loisivat turvallisemman ympäristön myös nuorimmille käyttäjille. Samalla olisi mahdollista valvoa ikärajoja nykyistä tehokkaammin.

On kuitenkin selvää, että tällainen muutos ei onnistu pelkästään kansallisella tasolla. Sosiaalisen median yritykset ovat globaaleja toimijoita, joiden toimintaa ohjaa pitkälti kansainvälinen sääntely tai sen puute. Siksi tähän tarvitaan EU-tason ratkaisuja. Uudistettu eIDAS-asetus luo hyvän perustan yhteiselle digitaaliselle identiteetille, mutta sen rinnalle tarvitaan velvoitteita sosiaalisen median yrityksille hyödyntää vahvaa tunnistautumista väärinkäytösten ehkäisemiseksi.

Yrityksille tulee asettaa nykyistä suurempi vastuu niiden alustoilla tapahtuvasta toiminnasta. Digilompakon käyttöönotto tarjoaa konkreettisen työkalun tähän. Voisimme merkittävästi parantaa verkkokeskustelun laatua ja turvallisuutta velvoittamalla palvelut käyttämään luotettavaa vahvaa tunnistautumista henkilökohtaisen tilin luomisen yhteydessä.

Digitaalinen yhteiskunta toimii vain, jos voimme luottaa siihen, että vastapuoli on oikea ihminen eikä keksitty hahmo. Nyt on oikea aika käydä keskustelua siitä, haluammeko jatkaa nykyisellä tiellä vai rakentaa verkosta turvallisemman, vastuullisemman ja aidomman ympäristön. Digilompakko voi olla avain siihen.

Digilompakon käyttöönotto tarjoaa konkreettisen työkalun. Voisimme merkittävästi parantaa verkkokeskustelun laatua ja verkkoturvallisuutta velvoittamalla palvelut käyttämään luotettavaa vahvaa tunnistautumista henkilökohtaisen tilin luomisen yhteydessä. Tämä olisi myös nykyistä parempi tapa todentaa lasten ja nuorten riittävä ikä sosiaalisen median palveluiden käyttämiseen. Näin säätelemällä voisimme sallia vain yhden sosiaalisen median profiilin yhdessä sosiaalisen median palvelussa ja estää näin valetilien käytön, joiden takana ei ole oikea henkilö tai oikea juridinen henkilö. Yksi tunnistettu profiili per käyttäjä -periaate voisi merkittävästi vähentää häirintää ja rikollisuutta verkossa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta sosiaalisen median yrityksille asetetaan nykyistä suurempi vastuu niiden alustoilla tapahtuvasta toiminnasta digilompakon käyttöönoton avulla.

Toimenpidealoite TPA 55/2026 vp

Helsingissä 11.6.2026

Saku Nikkanen sd
Timo Suhonen sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Seppo Eskelinen sd
Nasima Razmyar sd
Joonas Räsänen sd
Paula Werning sd
Lauri Lyly sd
Kimmo Kiljunen sd
Anette Karlsson sd
Helena Marttila sd
Mika Kari sd
Riitta Kaarisalo sd
Kim Berg sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Lotta Hamari sd
Tuula Haatainen sd
Elisa Gebhard sd
Johannes Koskinen sd
Pia Lohikoski vas
Markku Siponen kesk
Mikko Polvinen kesk
Mauri Kontu kesk
Olga Oinas-Panuma kesk
Saara Hyrkkö vihr
Milla Lahdenperä kok
Teemu Kinnari kok
Markku Eestilä kok
Oskari Valtola kok
Antti Kurvinen kesk
Arto Satonen kok
Eveliina Heinäluoma sd
Timo Furuholm vas
Pauli Aalto-Setälä kok
Susanne Päivärinta kok
Hanna-Leena Mattila kesk
Pia Hiltunen sd
Juha Viitala sd
Pia Viitanen sd
Timo Harakka sd
Hanna Laine-Nousimaa sd
Anna-Kristiina Mikkonen sd